

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 45/2006 vp

Hallituksen esitys vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 2006 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vanhempainpäivärahoja ja työnantajakustannusten korvaamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 112/2006 vp).

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- lakialoitteen laiksi vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta työnantajalle ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (LA 11/2004 vp — Tarja Cronberg /vihr ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 11 päivänä maaliskuuta 2004,
- lakialoitteen sairausvakuutuslain 9 luvun 12 §:n muuttamisesta (LA 52/2005 vp — Päivi Räsänen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 19 päivänä toukokuuta 2005,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 9 luvun 10 §:n muuttamisesta (LA 95/2005 vp — Christina Gestrin /r ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 18 päivänä lokakuuta 2005,
- lakialoitteen sairausvakuutuslain 9 luvun 12 §:n muuttamisesta (LA 99/2005 vp — Sari Sarkomaa /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 6 päivänä lokakuuta 2005,
- lakialoitteen laiksi työntekijän oikeudesta saada palkkaa äitiysloman alun osalta sekä

- tästä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta työnantajalle (LA 115/2005 vp — Ben Zyskowicz /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 5 päivänä lokakuuta 2005,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 9 luvun 10 §:n muuttamisesta, (LA 74/2006 vp — Christina Gestrin /r ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 9 päivänä marraskuuta 2006,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta (LA 100/2006 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 24 päivänä lokakuuta 2006,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta (LA 112/2006 vp — Jyri Häkämies /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 18 päivänä lokakuuta 2006,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (LA 133/2006 vp — Anni Sinnemäki /vihr ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 26 päivänä lokakuuta 2006,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 ja 6 §:n sekä lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta (LA 138/2006 vp — Erkki Virtanen /vas ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 16 päivänä marraskuuta 2006 sekä
- toimenpideoitteen perhevapaiden kustannusten tasaamisesta äidin ja isän työnantajien kesken (TPA 72/2003 vp — Sinikka

- Hurskainen /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 23 päivänä lokakuuta 2003,
- toimenpideoitteen adoptiovanhempien perhevapaiden pituudesta (TPA 88/2003 vp — Päivi Räsänen kd/ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 5 päivänä joulukuuta 2003 ja
 - toimenpideoitteen vanhemmuuden kustannusten tasaamisesta (TPA 90/2003 vp — Annika Lapintie /vas ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 5 päivänä joulukuuta 2003.

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (PeVL 38/2006 vp ja TyVL 22/2006 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti ja neuvotteleva virkamies Minna Liuttu, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- budjettineuvos Tuomas Sukselainen, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tarja Kröger, työministeriö
- etuuspäällikkö Suvi Onninen ja johtava akatuaari Heikki Peltola, Kansaneläkelaitos
- selvitysmies Janne Metsämäki
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- sosiaalipoliittinen asiantuntija Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaali- ja terveystieteiden asiamies Mervi Flinckman, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi niitä sairausvakuutuslain säännöksiä, jotka koskevat äitiys- ja vanhempainrahan määrää, työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta, isän vanhempainraha- ja isyysrahaajakson muodostaman isäkuukauden käyttöajankohtaa ja ottovanhempien vanhempainrahakautta. Lisäksi ehdotetaan, että rekisteröidyssä parisuhteessa vakuutetulla, joka ei ole lapsen vanhempi, voisi olla oikeus vanhempainrahaan.

Voimassa olevan sairausvakuutuslain mukaan äidille tai isälle vanhemmuuden perusteella maksettavat päivärahat määräytyvät samoin perusteiden kuin sairauspäiväraha. Äidin äitiysrahan määrää ehdotetaan korotettavaksi ensimmäisen 56 arkipäivän ajalta, ja isän vanhempainrahaa ja isyysrahaa isäkuukauden ajalta ehdotetaan korotettavaksi ensimmäisen 50 arkipäi-

vän ajalta. Muutokset koskisivat sekä palkansaa- jia että yrittäjiä.

Työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta ehdotetaan korotettavaksi siten, että se keskimäärin kattaisi paitsi työntekijälle vuosiloma-ajalta maksettavan bruttopalkan myös keskimääräiset lakisääteiset sosiaaliva- kuutusmaksut. Myös korvauksen suuruuden määrittelyä ehdotetaan muutettavaksi.

Isän vanhempainrahaajakson ja vanhempainrahan jatkoksi maksettavan isyysrahan muodostaman isäkuukauden käyttöajankohta sijoittuu nykyisin välittömästi vanhempainrahakauden jatkoksi. Isien vanhempainvapaan käytön lisää- miseksi ehdotetaan, että isä voisi käyttää osan vanhempainrahakaudesta nykyistä myöhemmin.

Ottovanhempien vanhempainrahakauden vä- himmäiskesto esitetään pidennettäväksi nykyi- sestä 180 päivästä 200 päivään. Samalla esite- tään, että rekisteröidyssä parisuhteessa syntyvä lapsi tai lapseksi ottaminen oikeuttaisi myös va-

kuutetun, joka ei ole lapsen vanhempi, vanhempainrahaan. Oikeus toteutettaisiin mahdollistamalla vanhempainrahakauden jakaminen. Myös nämä muutokset koskisivat sekä palkansaaajia että yrittäjiä.

Edellä mainittujen etuuksien hakemista ja rahoitusta koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi esityksestä johtuvat muutokset. Lisäksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin sekä lasten päivähoidosta annettuun lakiin esitetään tehtäväksi isäkuukauden joustavoittamisesta aiheutuvat muutokset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa LA 11/2004 vp ehdotetaan uutta vanhemmuudesta työnantajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisjärjestelmää, jonka perusteella kustannukset jakaantuisivat tasan kaikkien työnantajien kesken.

Lakialoitteessa LA 52/2005 vp ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että adoptiovanhempien vanhempainrahakausi laajennetaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakauden pituiseksi.

Lakialoitteissa LA 95/2005 vp ja LA 74/2006 vp ehdotetaan vanhempainrahakauden pidentämistä 236 arkipäivän pituiseksi.

Lakialoitteessa LA 99/2005 vp ehdotetaan adoptiovanhempien vanhempainrahakauden pidentämistä 263 arkipäivän pituiseksi.

Lakialoitteessa LA 115/2005 vp ehdotetaan työntekijöille oikeutta saada palkkaa äitiysloman alun osalta sekä työnantajalle oikeutta tästä aiheutuvien kustannusten korvaukseen.

Lakialoitteessa LA 100/2006 vp ehdotetaan hallituksen esityksessä olevasta sairausvakuutuslain muutoksesta poistettavaksi oikeus vanhempainrahaan sellaiselta rekisteröidyssä parisuhteessa elävältä, joka ei ole lapsen vanhempi.

Lakialoitteessa LA 112/2006 vp ehdotetaan, että äitiyspäivärahaa korotetaan 72 ensimmäiseltä arkipäivältä 100 prosenttiin.

Lakialoitteessa LA 133/2006 vp ehdotetaan vanhemmuuden kustannusten tasaamista kokonaan kaikkien työnantajien kesken, isälle korvaamarkityn vanhempainvapaan pidentämistä, vähimmäismääräisen äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan korottamista työmarkkinatuen tasolle ja adoptiovanhempien vanhempainvapaan pidentämistä 263 päivän pituiseksi.

Lakialoitteessa LA 138/2006 vp ehdotetaan korotetun äitiyspäivärahan maksamista 72 päivältä, vanhempainvapaasta yhden kuukauden varaamista äidin ja yhden kuukauden isän yksinomaiseen käyttöön sekä korotetun 80 prosentin tuen säätämistä koskemaan kummankin vanhemman osalta ensimmäistä 25 päivää, jolta vanhempainrahaa hänelle maksetaan. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan minimipäivärahan nostamista 20,54 euroon päivältä, adoptiovanhempien vanhempainrahakauden pidentämistä 234 arkipäivään ja tämän vanhempainrahoikeuden ulottamista koskemaan kaikkia alle 10-vuotiaita lapsia sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävien oikeuksien saattamista samalle tasolle muiden vanhempien ja ottovanhempien kanssa.

Toimenpideoitteet

Toimenpideoitteessa TPA 72/2003 vp ehdotetaan perhevapaiden kustannusten tasapuolista jakamista lapsen äidin ja isän työnantajien kesken.

Toimenpideoitteessa TPA 88/2003 vp ehdotetaan adoptiovanhempien vanhempain- ja hoitovapaan pidentämistä biologisten vanhempien vanhempain- ja hoitovapaan pituiseksi.

Toimenpideoitteessa TPA 90/2003 vp ehdotetaan vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten tasaamista kaikkien työnantajien kesken sairausvakuutusjärjestelmän kautta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut**Perhevapaakustannusten tasaaminen*

Esityksen tavoitteena on parantaa työnantajille syntyvistä perhevapaakustannuksista maksettavia korvauksia ja vähentää taloudellista rasitetta, joka perhevapaakustannuksista voi syntyä yksittäiselle työnantajalle. Valiokunta pitää tavoitetta erittäin tärkeänä. Kustannusten tasaamiseen tähtäävät ehdotukset paitsi parantavat työnantajien asemaa poistavat samalla työmarkkinoilla olevia esteitä paitsi perhevapaiden käyttämiselle myös naisten palkkaamiselle.

Esityksellä parannetaan työnantajille maksettavien korvausten tasoa ja laajennetaan vuosilomakustannusten korvausta kattamaan bruttopalkan lisäksi myös lakisääteiset työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Vanhempainvapaiden kustannusvaikutus kohdistuu nykyisin ennen kaikkea niille naisten työnantajille, joilla on sopimusperusteinen palkanmaksuvelvollisuus äitiysvapaan ajalta, koska isien vanhempainvapaat ovat lähes poikkeuksetta palkattomia. Kun palkallisen äitiysrahakauden ajalta työnantajille syntyvät kustannukset alentuvat, parantuvat naisvaltaisten alojen työnantajien työllistämismahdollisuudet. Muun muassa sijaisten palkkaaminen helpottuu, kun äitiysvapaasta johtuvan palkkamenon korvaamatta jäävä osuus selkeästi pienenee.

Nyt hyväksyttävä työnantajakustannusten korvaamista koskeva muutos tasoittaa nais- ja miesvaltaisilla aloilla vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten rasitusta. Koska naisvaltaisten työpaikkojen työnantajille edelleen jää suurempi korvausvastuu kaikilla niillä aloilla, joilla äitiysloman aikana on palkanmaksuvelvollisuus, pitää valiokunta tarpeellisena, että kustannusten tasaamista työnantajien kesken edelleen jatketaan.

Äitiysrahan korottaminen

Sosiaali- ja terveystaloudellista valiokunta pitää lapsiperheiden sekä yksinhuoltajaäitien taloudellisen aseman kannalta erittäin myönteisenä, että hallitus

esittää sekä äitiys- että vanhempainrahan korottamista. Äitiysrahan korotus ensimmäisen 56 päivän ajalta nykyisestä 70 prosentista 90 prosenttiin parantaa merkittävästi niiden äitien tilannetta, joilla ei työehtosopimuksen tai työsuhteen päättymisen vuoksi ole oikeutta äitiysrahakauden ajalta työnantajan maksamaan palkkaan. Naisten eriarvoisuus vähenee, ja erityisesti palvelualoilla työskentelevät naiset pääsevät uudistuksen johdosta tasavertaisempaan asemaan muiden äitien kanssa.

Selkeää parannusta päivärahojen tasoon merkitsee myös se, että prosenttiosuus, jonka suuruisena päiväraha palkasta maksetaan, pienenee vasta kun tulot ylittävät 43 699 euroa (vuoden 2006 indeksitasossa). Nykyisin prosentti pienenee jo, kun tulot ylittävät 28 404 euroa. Lisäksi 43 699 euron ylimenevästä osasta maksettaisiin etuutta 32,5 prosenttia, mikä on 7,5 prosenttia aiempaa enemmän. Uudistukset merkitsevät, että äitiysrahojen taso selvästi nousee.

Äitiysrahojen tason nostaminen hyödyttää merkittävästi työnantajia, joille päivärahat tiliteään työehtosopimukseen perustuvan palkanmaksuvelvollisuuden korvaukseksi. Valiokunnan näkemyksen mukaan korvaustason nousu 90 prosenttiin yli 2 kuukauden ajalta tulisi vaikuttaa myös äitiysloman aikaisen palkanmaksuvelvollisuuden kattavuuden lisääntymiseen työehtosopimuksissa.

Kun palkanmaksuvelvollisuus monilla aloilla on kolmen kuukauden pituinen, on naisten eriarvoisuuden vähentämiseksi äitiysrahojen nostamista tarpeen myöhemmin jatkaa niin, että korotettua äitiysrahaa maksettaisiin pidemmältäkin kuin 56 päivän ajalta. Pidennys merkitsisi eriarvoisuuden vähentymistä niille äideille, joilla ei oikeutta palkkaan äitiysloman ajalta ole. Pidennys vähentäisi edelleen myös työnantajien kustannusrasitusta.

Vanhempainrahojen korottaminen

Hallituksen esityksen mukaan isän vanhempainrahaa ja isyyysrahaa isäkuukauden ajalta korotettaisiin ensimmäisen 50 arkipäivän ajalta 80 pro-

senttiin työtuloista 43 699 euroon asti. Rajan ylittävistä tuloista prosenttiosuus olisi 32,5. Äidille maksettavan vanhempainrahan määräytymistä ei esityksen mukaan muutettaisi vaan äidille maksettaisiin vanhempainrahaa 70 prosenttia työtulosta 28 403 euroon asti ja 40 prosenttia tämän rajan ylittävistä tuloista 43 699 euroon asti. Sen yli menevistä tuloista prosenttiosuus olisi 25.

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 38/2006 vp) todennut tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen edellytyksenä olevan sääntelyn tarkistaminen niin, että isän ja äidin vanhempainraha määräytyy samojen perusteiden mukaan. Perustuslakivaliokunta katsoi, ettei erilainen määräytymisperuste ole sopusoinnussa perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännösten kanssa. Lisäksi perustuslakivaliokunta katsoi isäkuukauden isyysrahalla olevan hyvin läheinen sääntely-yhteys vanhempainrahaan, minkä johdosta on asianmukaista säätää näidenkin päivärahojen määräytymisperusteista yhdenmukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle antamallaan kirjelmällä esittänyt vanhempainrahan määräytymistä muutettavaksi hallituksen esityksestä siten, että korotettua vanhempainrahaa maksettaisiin äidille vanhempainvapaan 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta ja isälle maksettavan vanhempainrahan ja isäkuukauden isyysrahan ensimmäiseltä 30 arkipäivältä. Päiväraha olisi 75 prosenttia työtuloista 43 699 euroon asti ja yli menevästä työtulosta 32,5 prosenttia. Kustannusvaikutukset olisivat samat kuin hallituksen esityksessä ehdotetussa mallissa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen muuttamista ministeriön esittämällä tavalla. Lakiehdotuksen muuttaminen esitetysti toteuttaa esityksen alkuperäistä tavoitetta. Uudistus parantaa synnyttäneiden äitien taloudellista asemaa vielä alkuperäistä esitystä enemmän ja sisältää edelleen myös isille kannusteen vanhempainvapaiden pitämiseen, vaikkakin alkuperäistä esitystä pienempänä. Uudistus merkitsee, että niissä perheissä, joissa mo-

lemmat vanhemmat käyttävät oikeuttaan vanhempainvapaaseen, korotettua päivärahaa maksetaan 60 päivän ajalta. Muutettuna uudistuksesta hyötyvät alkuperäistä esitystä enemmän myös yksinhuoltajaäidit.

Vähimmäismääräiset päivärahaetuudet

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia ansioiden perusteella määräytyviin äitiys- ja vanhempainrahoihin. Vähimmäismääräisiin päivärahaetuuksiin tehtiin hallitusohjelman mukaisesti tasokorotus vuoden 2005 alusta, jolloin päivärahat nousivat 30 prosentilla eli noin sadalla eurolla kuukaudessa. Valiokunta toteaa, että etuuksien korottaminen edelleen työmarkkinatuen tasolle olisi kustannusvaikutuksiltaan vuonna 2007 noin 50 miljoonaa euroa.

Lapsiperheiden taloudellisen toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta äitiys- ja vanhempainetuuksilla on tärkeä merkitys. Valiokunta toteaa, että päivärahojen tasoon pystytään vaikuttamaan parantamalla nuorten naisten työllistymismahdollisuuksia. Kuitenkin myös vähimmäismääräisten etuuksien tasosta tulee huolehtia. Ensisijaisten etuuksien tason tulee olla sellainen, että se paitsi ylittää viimesijaisen turvan eli toimeentulotuen tason myös vähentää tarvetta viimesijaiseen turvaan.

Isyysvapaan käytön joustavoittaminen

Isien vanhempainvapaiden käytön lisäämiseksi hallitus ehdottaa, että isä voisi käyttää osan isyysvapaasta nykyistä myöhemmin. Vanhempainrahakauden jatkoksi maksettavan isyysvapaan käyttöajankohta sijoittuu nykyisin välittömästi vanhempainrahakauden jatkoksi. Vuoden 2003 alusta käytössä ollut isyysvapaan pidennys on perheiden erilaisten tilanteiden kannalta ollut melko joustamaton. Pidennys on tullut pitää täsmälleen määriteltynä aikana eikä vapaasti perheen tarpeiden mukaan valittavana ajankohtana.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi järjestelmää luotaessa, että järjestelmää on pidemmällä aikavälillä kehitettävä niin, että isällä olisi mahdollisuus itsenäiseen isäkuukauteen tai itsenäisiin isäkuukausiin ilman sitä lisäedellytystä, että jakso sijoittuu välittömästi vanhempainrahakau-

den jatkoksi (StVM 34/2002 vp). Valiokunta piti välttämättömänä, että järjestelmää kehitetään, jos pidennetyn isyysvapaan käyttö jää vähäiseksi. Käyttö ei ole tavoitteiden mukaisesti lisääntynyt, ja nyt annettu esitys merkitsee järjestelmän kehittämistä. Kun isä voi käyttää isäkuukauden siihen mennessä, kunnes on kulunut 180 kalenteripäivää äitiysrahan jatkoksi maksettavan vanhempainrahakauden päättymisestä, lisää uudistus perheiden valinnanvapautta lapsen hoidon järjestämisessä.

Miesten vanhempainvapaan käytön esteenä tutkimusten mukaan on ensisijaisesti taloudelliset syyt. Hallituksen esityksen arvioitiin lisäävän isien halukkuutta vanhempainvapaan käyttöön siten, että isien nykyisin käyttämät 170 000 vanhempainrahapäivää kaksinkertaistuisivat. Nyt ehdotettavan 75-prosenttisen korvauksen arvioidaan lisäävän isien vanhempainrahapäiviä noin kolmella neljäsosalla eli 100 000 päivällä vuodessa. Valiokunta katsoo, että nyt hyväksyttävän uudistuksen vaikutuksista isyysvapaan käyttöön tulee järjestää tiivis seuranta ja parantaa järjestelmää edelleen, jos uudistuksen vaikutukset nyt toteutettavan mallin avulla jäävät vähäisiksi.

Valiokunta korostaa, että erilaisia kannusteita, joilla isien osallistumista lasten hoitoon voidaan lisätä, tulee edelleen pyrkiä kehittämään. Esimerkiksi malli, jossa osan vanhempainvaapaasta voisi käyttää vain isä, edistäisi vanhemmuuden vastuun jakamista lapsen syntymästä lähtien.

Isyysloman saaminen palkanmaksuvelvollisuuden piiriin lisäisi isyysvapaan käyttöä. Toistaiseksi osalla isistä siihen on työsopimuksen perusteella oikeus. Työmarkkinaosapuolten välisissä työehtosopimusneuvotteluissa asiaa olisi valiokunnan näkemyksen mukaan tarpeen edistää.

Muut esitykset

Esityksellä parannetaan adoptioperheiden asemaa pidentämällä ottovanhempien vanhempainrahakauden vähimmäiskesto. Valiokunta pitää uudistusta perusteltuna. Adoptiovanhempien

etuuksien kehittämistä on tarpeen edelleen jatkaa.

Valiokuntakäsittelyn yhteydessä on kiinnitetty huomiota myös monikkoperheiden asemaan. Kun lapsia syntyy samalla kertaa useampia kuin yksi, vanhempainrahan suorittamisaikaa pidennetään 60 arkipäivällä kutakin yhtä useampaa lasta kohden. Perhe voi itse valintansa mukaan käyttää vanhempainrahakauden pidennysjakson joko vanhempainrahakauden jälkeen taikka osittain tai kokonaan äitiys- tai vanhempainrahakauden aikana. Vaikka vanhempainvapaan pidennys mahdollistaa molempien vanhempien yhtäaikaisen osallistumisen lasten hoitoon, on monikkoperheiden aseman helpottamiseksi tarpeen selvittää, tulisiko myös isyysrahan maksamista pidentää silloin, kun perheeseen syntyy yhdellä kertaa useampi kuin yksi lapsi.

Vauvaikäisiä lapsia joudutaan myös ottamaan huostaan ja sijoittamaan perhehoitoon. Tällöin lasta hoitavalle ei tule oikeutta lapsen biologisille vanhemmille kuuluviin päivärahaetuksiin. Perhehoitajille maksettavan palkkion yläraja poistuu vuoden 2007 alusta. Valiokunta katsoo, että perhehoitajien toimeksiantosopimuksissa sovittavissa palkkioissa ja kustannusten korvauksissa tulee palkkiota selkeästi korottavana ottaa huomioon vauvaikäisen hoidon vaativuus ja ympärivuorokautisuus.

Vanhempien yhdenvertaisen kohtelun kannalta olisi perusteltua, että myös sellaisella niin kutsutulla etävanhemmalla, joka äitiysrahakauden päättyessä asuu puolisostaan erillään, olisi oikeus vanhempien sopimuksella vanhempainvapaan käyttöön. Jotta molempien vanhempien osallistumista lapsen hoitoon näissäkin tilanteissa voitaisiin tukea, tulisi vanhempainvapaa-oikeuden laajentamista selvittää.

Lopuksi

Valiokunta pitää hallituksen esitystä kokonaisuudessaan tärkeänä. Esitys tasaa perhevapaista työnantajille koituvia kustannuksia ja edistää perhepoliittisia tavoitteita. Esitys edistää välillisesti naisten tasa-arvoa työelämässä, koska isien vanhempainvapaiden käyttö parempien etuuskien johdosta todennäköisesti lisääntyy.

Nuorten naisten työmarkkina-asemaa kuvaa määräaikaisten työsuhteiden kasaantuminen juuri synnytysikäisille naisille, kuten esityksen perusteluissa todetaan. Naisten asema työelämässä paranisi, jos äitiys ei muodostaisi nykyisenkaltaista estettä naisen palkkaamiseen tai etenemiseen uralla. Työnantajien taloudellisen riskin kannaltakaan ei olisi nykyisenkaltaista suurta eroa sen suhteen, kumpaa sukupuolta palkattaisiin, mikäli miehetkin käyttäisivät merkittävästi vanhempainvapaita. Kun nuorten naisten palkkaamisen esteitä poistuisi, uskaltaisivat nuoret naiset hankkia nykyistä varhemmin ja useampia lapsia, kun työsuhteiden ja työmarkkinoiden epävarmuus pienenisi ja taloudellinen turvallisuus lisääntyisi.

Valiokunta korostaa, että työelämässä tarvitaan muutoksia, jotka ovat omiaan tukemaan vanhemmuutta. Valitettavan usein työelämän koventuneisiin vaatimuksiin vastaaminen edellyttää tinkimistä vanhemmuuden velvoitteista. Merkittävänä esteenä isien vanhempainvapaiden käytölle ovat asenteet työelämässä. Perhevapaiden käytön katsotaan miehen kohdalla merkitsevän, ettei mies ole riittävän urasuuntautunut tai riittävän kiinnostunut työstään. Tällä voi olla vaikutusta jopa uralla etenemiseen. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että asenteisiin pyritäisiin johdonmukaisesti vaikuttamaan.

Syntyvyyden pitäminen nykyisellä tasolla tai jopa sen nostaminen nykyisestä on tärkeä perhepoliittinen tavoite. Lapsen hankkimiseen liittyvien taloudellisten etuuksien taso, päivähoitopalvelujen riittävyys sekä työn ja perheen yhteensovittamisen mahdollisuudet ovat tekijöitä, joilla ainakin jossain määrin voidaan vaikuttaa syntyvyyteen. Hallituksen esityksellä edistetään pyrkimystä syntyvyyden ylläpitämiseen paitsi parantamalla etuuksien tasoa myös helpottamalla pienen lapsen hoitojärjestelyjä.

Työaikajärjestelyjen kehittämisellä edelleen voitaisiin merkittävästi helpottaa lapsiperheiden arkea. Työaikajärjestelyt olisivat erityisen tarpeellisia yksinhuoltajille, joiden työssäkäyntiä voitaisiin nostaa työaikojen joustavoittamisella. Työaikalyhennysten rinnalla tulisi kehittää myös osittaista hoitovapaata ja hoitoraa-

haa, jotta osa-aikaisesta työskentelystä tulisi todellinen vaihtoehto työssäkäyville vanhemmille.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

9 luvun 10 a §. Isäkuukausi. Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että niin kutsutusta isäkuukaudesta säädettäisiin sairausvakuutuslain 9 lukuun lisättävässä uudessa 10 a §:ssä. Isäkuukausi on kokonaisuus, joka muodostuu isälle maksettavasta vanhempainrahasta ja niin sanotusta bonusisyysrahasta. Jotta tämä vanhempainrahan ja bonusisyysrahan välinen yhteys olisi mahdollisimman selkeä, ehdotetaan, että uuden 10 a §:n 1 momenttia täsmennettäisiin.

9 luvun 11 §. Ottovanhemman vanhempain- ja isyyysraha. Isäkuukautta koskevat ehdotukset on tarkoitettu koskemaan myös ottoisia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sairausvakuutuslain 9 luvun 11 §:n 2 momenttia, jota ei hallituksen esityksessä ole ehdotettu muutettavaksi, täsmennettäisiin.

11 luvun 1 §. Päivärahaetuuksien määrä työtilojen perusteella. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa olisi säännökset äidille 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta maksettavan päivärahan suuruudesta. Momentin 3 kohdassa olisi vastaava säännös isän vanhempain- ja isyyspäivärahan osalta.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi, koska hallituksen esityksen antamisen jälkeen Kansaneläkelaitos on toimittanut sosiaali- ja terveysministeriölle uudet arviot maksujen perusteista. Palkkasumman kasvun ja toisaalta sairausvakuutuslain mukaisen päivärahamenoennusteen alentuman vuoksi ehdotetut maksut ovat liian suuret ja tuottaisivat näin ollen liian suuren maksukertymän menoista aiheutuvaan rahoitustarpeeseen nähden. Tästä syystä maksuja ehdotetaan alennettavaksi 0,01 prosenttiyksikköä.

Voimaantulosäännöksessä ei ole ehdotettu säädettäväksi niin kutsutun yrittäjien lisärahoitusosuuden määrästä vuodelle 2007. Myös yrittäjien lisärahoitusosuuden määrää koskevat edellä kuvatut, palkkasumman suuruutta ja toteutunutta menoa ja tähän menoon perustuvaa rahoitustarvetta koskevat reunaehdot. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että myös lisärahoitusosuuden määrästä vuodelle 2007 säädettäisiin sairausvakuutuslain muuttamisen yhteydessä.

Aloitteet

Valiokunta on hyväksynyt ottovanhempien vanhempainrahakauden pidentämisen hallituksen esityksen mukaisena. Tästä syystä lakialoitteet LA 52/2005 vp ja LA 99/2005 vp sekä toimenpidealoite TPA 88/2003 vp esitetään hylättäviksi.

Valiokunta on hyväksynyt vanhemmuuden kustannusten korvaamisen työnantajille sekä äitiyspäivärahan korottamisen hallituksen esityksen mukaisesti ja vanhempainrahan korottamisen mietinnön mukaisesti muutettuna. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoitteet LA 11/2004 vp, LA 115/2005 vp, LA 112/2006 vp, LA 133/2006 vp ja LA 138/2006 vp sekä toimenpidealoitteet TPA 72/2003 vp ja TPA 90/2003 vp esitetään hylättäviksi.

Valiokunta on hyväksynyt vanhempainrahakauden keston hallituksen esittämässä muodos-

sa. Tästä syystä lakialoitteet LA 95/2005 vp ja LA 74/2006 vp esitetään hylättäviksi.

Valiokunta on hyväksynyt vanhempainrahan maksamisen rekisteriöidyssä parisuhteessa olevalle hallituksen esityksen mukaisena. Tästä syystä lakialoite LA 100/2006 vp esitetään hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (**Valiokunnan muutosehdotukset**),*

että lakialoitteet LA 11/2004 vp, LA 52/2005 vp, LA 95/2005 vp, LA 99/2005 vp, LA 115/2005 vp, LA 74/2006 vp, LA 100/2006 vp, LA 112/2006 vp, LA 133/2006 vp ja LA 138/2006 vp hylätään ja

että toimenpidealoitteet TPA 72/2003 vp, TPA 88/2003 vp ja TPA 90/2003 vp hylätään.

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Laki****sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvun 7 §:n 2 momentti,

muutetaan 9 luvun 10 §:n 1 momentti, *11 §:n 2 momentti*, 12 §:n 1 momentti, 11 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentti, 14 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentti, 15 luvun 4 § ja 18 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä viimeksi mainittu on laissa 1113/2005,

lisätään 9 lukuun uusi 10 a §, luvun 15 §:ään uusi 2 momentti ja lukuun uusi 16 § sekä 11 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, ja 15 lukuun uusi 4 a §, seuraavasti:

9 luku	12, 15 ja 16 § (Kuten HE)
Vanhempainpäivärahat	
10 § (Kuten HE)	11 luku
10 a §	Päivärahaetuuksien määrä
<i>Isäkuukausi</i>	1 §
Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentissa säädetään vanhempainrahakauden yhdenjaksoisuudesta, isä voi äidin ja isän sopimuksen mukaisesti siirtää 10 §:ssä tarkoitettua vanhempainrahakaudesta 12 vanhempainrahapäivää pidettäväksi <i>myöhemmin</i> . <i>Vanhempainrahan siirtäminen edellyttää lisäksi vähintään yhden 2 momentissa tarkoitettun isyysrahapäivän pitämistä.</i> (2—4 mom. kuten HE)	<i>Päivärahaetuuksien määrä työtulojen perusteella</i>
<i>11 § (Uusi)</i>	Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään: 1) äitiysrahan määrä on 56 ensimmäisen arkipäivän ajalta 90 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmassadasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 41 110 euroa. Tämän ylittävistä osasta äitiysrahan määrä on 32,5 prosenttia vuosityötulon kolmassadasosasta; <i>(poist.)</i> 2) äidille maksettavan vanhempainrahan määrä on 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta 75 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmassadasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 41 110 euroa. Tämän ylittävistä osasta äidille maksettavan vanhempainrahan määrä on 32,5 prosenttia vuosityötulon kolmassadasosasta; <i>(Uusi) sekä</i>
<i>Ottovanhemman vanhempain- ja isyysraha</i>	
Ottovanhemman vanhempainrahaan oikeutulla ottoisällä on oikeus isyysrahaan siten kuin 6, 7 ja 10 a §:ssä säädetään.	

3) isälle maksettavan vanhempainrahan ja isäkuukauden isyysrahan määrä on 30 ensimmäisen isälle maksettavan arkipäivän ajalta 75 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmassadasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 41 110 euroa. Tämän ylittävästä osasta isälle maksettavan vanhempainpäivärahan määrä on 32,5 prosenttia vuosityötulon kolmassadasosasta.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

9 §
(Kuten HE)

14 luku

Vuosilomakustannuskorvaus

3 §
(Kuten HE)

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 ja 4 a §
(Kuten HE)

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

13 §
(Kuten HE)

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Vuonna 2007 sairausvakuutuksen päivärahamaksu on 0,75 prosenttia palkkatulosta, työtulosta ja muusta 18 luvun 15—18 §:ssä tarkoitettua päivärahamaksun maksuperusteesta, ja työnantajan sairausvakuutusmaksu on 2,05 prosenttia työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettussa laissa (366/1963) tarkoitettua palkasta. *Yrittäjien lisärahoitusosuus vuonna 2007 on 0,16 prosenttia voimassa olevan yrittäjän eläkelaisissa (/) tarkoitettun vakuutuksen mukaisesta työtulosta.*

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
vpj. Eero Akaan-Penttilä /kok
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /r
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Leena Rauhala /kd

Juha Rehula /kesk
Paula Risikko /kok
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Tapani Tölli /kesk
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väättäinen /sd
vjäs. Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Äitiyspäivärahan taso vaihtelee — äidin tuloista riippuen — tällä hetkellä noin 60—70 prosentin tasolla. Tämä merkitsee sitä, että perheen tulotaso alentuu äitiysrahakauden aikana. Niillä aloilla, joissa työehtosopimuksen perusteella työnantaja maksaa äidille täyttä palkkaa 72 ensimmäisen päivän ajalta, merkitsee tämä työnantajan saaman korvauksen riittämättömyyttä. Äitiyspäivärahan taso on ensimmäisen 72 päivän osalta nostettava 100 prosenttiin. Tämä parantaa äitien asemaa kuin myös äitiysvapaalla oleville työntekijöille täyttä palkkaa maksavien työnantajien asemaa sekä ylipäätään edesauttaa naisen asemaa työmarkkinoilla.

Esitykseen sisältyvä isäkuukauden joustavampi käyttö on myös hyvä asia. Miehiä tulee kannustaa jäämään kotiin hoitamaan lapsia. Arvoja ja asenteita yhteiskunnassa ja työyhteisöissä aktiivisesti muuttamalla naisten työmarkkina-asema paranee. Kiireellisin toimenpide edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa on korvata perhevapaista aiheutuvat kustannukset työnantajille ja edistää kaikin keinoin palkkatasa-arvoa.

Perhevapaa uudistusta ei pidä rahoittaa nostamalla työnantajamaksuja, mikä vain nostaisi työllistämiskynnystä, vaan nostamalla valtionosuutta sairausvakuutuksen menoista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja 1. lakiehdotuksen 11 luvun 1 § muutettuna

seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotus) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus**1. lakiehdotus**

11. luku

Päivärahaetuuksien määrä

1 §

Päivärahaetuuksien määrä työtulojen perusteella

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) äitiysrahan määrä on 72 ensimmäisen arkipäivän ajalta 100 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmassadasosasta (*poist.*);

(2 ja 3 kohta kuten StVM)

(3 ja 4 mom. kuten StVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelelee esityksen, jossa perhevapaa-kustannuksista työnantajille ja työntekijöille syntyvät kustannukset siirretään nykyistä enemmän valtion korvattavaksi.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2006

Eero Akaan-Penttilä /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Paula Risikko /kok

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteena on tasata naisten ja miesten työnantajille perhevapaista aiheutuvia kustannuksia ja lisätä isien vanhempainvapaan käyttöä. Pidän näitä tavoitteita hyvinä ja kannatettavina. Kaikin osin valiokunnan mietinnössä ja hallituksen esityksessä valitut keinot eivät kuitenkaan ole asianmukaisia ja/tai tehokkaita, minkä vuoksi lakiesitystä tulisi muuttaa. Valiokunnan mietinnön mukainen lakiesitys ei poista kaikkia ongelmia, jotka liittyvät naisvaltaisten alojen työnantajien ylimääräisiin kuluihin. Erityisesti pienille, naistyövoimaa käyttäville yrityksille olisi tärkeää korvata työnantajien kesken yhteisvastuullisesti kaikki kustannukset. Samoin se ei riittävästi rohkaise isiä jäämään vanhempainvapaalle, mikä on esityksen toinen tavoite.

Äitiyspäivärahan pituus

Hallitus esittää äitiyspäivärahan korottamista 56 ensimmäiseltä päivältä 70 prosentista 90 prosenttiin. Esitystä perustellaan ensisijaisesti työnantajien kustannusten tasaamisella. Koska monilla aloilla on jo nyt sovittu äitiysloman palkan maksamisesta pitemmältä ajalta, esitän, että korotettua päivärahaa maksettaisiin 72 päivältä. Tämä turvaisi paremman korvaustason pitemmäksi ajaksi myös ptkätyöläisille ja niille, joiden työnantajat eivät työehtosopimusten mukaan ole velvollisia maksamaan äitiysloma-ajan palkkaa.

Isien kannustaminen

Alkuperäisen esityksen mukaan isälle olisi maksettu vanhempainraha 50 ensimmäiseltä päivältä korotettuna 80 prosenttiin palkasta, kun taas äidille olisi maksettu vain 70 prosenttia palkasta. Hallituksen alkuperäinen esitys oli perustuslain vastainen, ja sukupuoleen kohdistuvan syrjinnän vuoksi hallituksen olikin pakko muuttaa esitystään eduskuntakäsittelyn aikana.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytykseksi katsottiin se, että ehdotusta tarkistetaan vanhempainrahaa koskevilta osin niin, että isien ja äitien vanhempainraha määräytyy samojen perusteiden mukaisesti. Koska isäkuukauden isyyssrahalla on hyvin läheinen sääntely-yhteys vanhempainrahaan, perustuslakivaliokunta piti lisäksi asianmukaisena säätää näiden päivärahojen määräytymisperusteista yhdenmukaisesti.

Tämän jälkeen hallitus muutti esitystään perustuslakivaliokunnan lausunnon vuoksi siten, että äidille maksettavan vanhempainrahan määrä on 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta 75 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmassadasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 41 110 euroa. Tämän ylittävstä osasta äidille maksettavan vanhempainrahan määrä on 32,5 prosenttia vuosityötulon kolmassadasosasta. Isälle maksettava vanhempainraha määritellään nyt samojen perusteiden mukaan kuin äidille maksettava vanhempainraha.

Katson, että esityksen tavoite lisätä isien osallistumista perhevelvoitteiden hoitoon on oikea, mutta valittu keino on sekä tehoton että epätasa-arvoinen. Selvitysten mukaan parhaiten isien vanhempainvapaiden käyttöä on pystytty edistämään Islannissa, jossa on otettu käyttöön vanhempainvapaan jakaminen 3 kuukaudeksi äidille, 3 kuukaudeksi isälle ja 3 kuukaudeksi, jonka vanhemmat saavat päättää. Katson, kuten työelämä- ja tasa-arvovaliokunta lausunnossaan ja sosiaali- ja terveysvaliokuntakin kovin varovaisesti mietinnössään, että myös Suomen vanhempainvapaajärjestelmää tulisi kehittää tähän suuntaan. Askeleena tähän suuntaan esitän, että vanhempainvapaasta yksi kuukausi varattaisiin äidin ja yksi kuukausi isän yksinomaiseen käyttöön. Samalla säädettäisiin, että korotettu 80 prosentin tuki koskisi kummankin vanhemman osalta ensimmäistä 25 päivää, jolta vanhempainrahaa hänelle maksetaan. Myös isäkuukauden käytön joustavoittamista koskeva ehdotus laa-

jennettäisiin koskemaan myös äitiä niissä tapauksissa, joissa isä on pitänyt vanhempainvapaan muun osuuden. Vanhempainvapaan pituus nousisi 158 päivästä 170 päivään, kun isäkuukauden ns. lisäpäivät lisättäisiin vanhempainvapaan kokonaispituuteen. Jos lapsella on vain yksi huoltaja, hän voisi pitää itse kaikki 170 päivää ja saisi kaksi kuukautta korotetulla korvaustasolla.

Minimipäivärahat

Esityksessä ei ehdoteta vanhempainpäivärahaan mitään korotusta niiden osalta, jotka saavat minimipäivärahaa. Minimipäiväraha on tällä hetkellä 15,20 euroa päivältä. Se on jäänyt pahasti jälkeen kaikista muista etuuksista, ja monissa köyhyyselvytyksissä sen alhainen taso on todettu yhdeksi köyhyyttä aiheuttavaksi seikaksi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kantaan yhtyen katson, että vähimmäispäivärahan taso tulee korottaa vähintään samalle tasolle kuin minimityöttömyyspäiväraha on. Minimipäiväraha tulisi nostaa 22,31 euroon päivältä, jotta se olisi samalla tasolla kuin Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ehdotus työttömyysturvalain peruspäivärahaksi ja työmarkkinatuen päivärahaksi vuodelle 2007. Esitän tätä koskevaa lausumaa (*Vastalauseen lausumaehdotus*).

Adoptiovanhempien tasavertaisuus ja erillään asuvat vanhemmat

Katson, että adoptiovanhemmat tulee saattaa tasa-arvoiseen asemaan biologisten vanhempien kanssa. Vanhempainrahaan ehdottamani muutos, joka turvaisi molemmille vanhemmille oikeuden yhtä pitkään korotettuun päivärahaan, olisi myös adoptiovanhempia kohtaan oikeudenmukaisempi kuin hallituksen esitys. Adoptiovanhempien saattaminen tasa-arvoiseen asemaan suhteessa muihin vanhempiin vaatisi kuitenkin myös vanhempainrahakauden pidentämistä samaksi kuin biologisten vanhempien perheillä. Hallitus esittää kauden pidentämistä 180 päivästä 200 arkipäivään. Käsitykseni mukaan

vapaa pitäisi kuitenkin pidentää 263 arkipäivään lapseksiottamisesta, jotta se olisi samanpituisen kuin biologisten vanhempien perheillä. Hallituksen tulisi jatkossa esittää myös sijaisvanhemmille oikeutta vanhempainrahaan.

Ottovanhempien oikeuden vanhempainrahaan tulisi ulottua kaikkiin alle 10-vuotiaisiin lapsiin. Ottaen huomioon adoptioon liittyvät sopeutumisvaikeudet varsinkin silloin, kun lapsi tulee kaukaisesta maasta ja toisenlaisesta kulttuuripiiristä, on perusteltua, että ottovanhemmat voivat olla kotona tukemassa lapsen sopeutumista. Esitän tätä koskevaa lausumaa (*Vastalauseen lausumaehdotus*).

Avio- ja avoerojen lisääntyessä on tärkeää tukea lapsesta erillään asuvien vanhempien mahdollisuuksia vanhemmuutensa toteuttamiseen. Katson, että vanhempien niin sopiessa pitää myös etävanhemmalla olla mahdollisuus vanhempainvapaan pitämiseen.

Samaa sukupuolta olevien perheiden tasavertaisuus

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tukee kahden samaa sukupuolta olevan vanhemman perheiden asettamista samaan asemaan muiden perheiden kanssa. Hallitus esittää vanhempainrahamahdollisuuden ulottamista myös rekisteröidystä parisuhteesta oleviin. Esitys on kuitenkin selkeästi tiukempi kuin muiden perheiden osalta. Pidän tärkeänä, että hallitus valmistelisi esityksen, jolla kahden samaa sukupuolta olevan henkilön perheet saatettaisiin mahdollisimman yhdenvertaiseen asemaan muiden perheiden kanssa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

*Vastalauseen muutosehdotukset***1.****Laki****sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvun 7 §:n 2 momentti,

muutetaan 9 luvun 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 1 momentti, 11 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentti, 14 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentti, 15 luvun 4 § ja 18 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä viimeksi mainittu on laissa 1113/2005,

lisätään 9 lukuun uusi 10 a §, luvun 15 §:ään uusi 2 momentti ja lukuun uusi 16 § sekä 11 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, ja 15 lukuun uusi 4 a §, seuraavasti:

9 luku

Vanhempainpäivärahat

10 §

Vanhempainrahakausi

Vanhempainrahaa maksetaan enintään 170 arkipäivältä välittömästi äitiysrahakauden päättymisestä lukien, jollei 2 tai 3 momentista taikka 10 a §:stä muuta johdu. Välittömästi äitiysrahakauden päättymisestä lukien maksetut vanhempainrahapäivät ja 10 a §:n perusteella siirretyt vanhempainrahapäivät muodostavat yhden vanhempainrahakauden.

10 a §

Vanhempainrahakauden jakaminen

Vanhempainrahakaudesta äidin tulee pitää 30 arkipäivää (äitikuukausi) ja isän 30 arkipäivää (isäkuukausi). Jäljelle jäävien 120 arkipäivän osalta vanhemmat sopivat keskenään siitä, kumpi vanhemmista pitää jäljelle jäävän vanhempainrahakauden. Jos lapsella on vain yksi huoltaja, hän on oikeutettu 170 arkipäivän vanhempainrahakauteen. (Uusi)

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentissa säädetään vanhempainrahakauden yhdenjaksoisuudesta, isä voi äidin ja isän sopimuksen mukaisesti siirtää 1 momentissa tarkoitettua 30 arkipäivän osuuden tarkoitettua vanhempainrahakaudesta (*poist.*) pidettäväksi 4 momentissa tarkoitettua jakson aikana.

(3 mom. kuten StVM:n 3 mom.)

Jos lapsi on yhteishuoltajuudessa vanhempien asuessa erillään väliin rikkoontumisen vuoksi, vanhemmat voivat sopia, että osan vanhempainrahakaudesta pitää lapsesta erillään asuva vanhempi.

11 §

(Kuten StVM)

12 §

Ottovanhemman vanhempainrahakausi

Ottolapsen hoidon johdosta ottovanhemmalle tai hänen aviopuolisolleen maksetaan vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa ajalta, jonka lapsen hoito jatkuu, kunnes lapseksiottamisesta on kulunut 263 arkipäivää. (*Poist.*) Vanhempainrahakautta pidennetään siten kuin 10 §:n 3 momentissa säädetään, jos samalla kertaa on otettu hoidettavaksi useampia ottolapsia.

15 §

Vanhempainpäivärahan maksamisen rajoitukset

— — — — —
 Jos äitiys- (*poist.*) tai vanhempainrahakaudella alkaa oikeus uuteen vanhempainpäivärahaan, edellisen äitiys- (*poist.*) tai vanhempainrahan maksaminen päättyy uuden vanhempainpäivärahauden alkaessa. Jos ennen siirretyn *isä- tai äitikuukauden* pitämistä alkaa oikeus uuteen vanhempainpäivärahaan, oikeus edellisen lapsen perusteella maksettavaan vanhempainpäivärahaan päättyy.

16 §

Vanhempainraha rekisteröidyssä parisuhteessa

Mitä 1 §:n 3 momentissa, 8—10 ja 13 §:ssä säädetään vanhempainrahasta, sovelletaan myös vakuutettuihin, joiden parisuhde on rekisteröity siten kuin rekisteröidystä parisuhteesta annetussa laissa (950/2001) säädetään. Vakuutetulla, joka ei ole lapsen vanhempi, on oikeus vanhempainrahaan, jos:

1) (*poist.*) parisuhteen osapuolelle syntyy lapsi tai parisuhteen osapuoli ottaa alle 10-vuotiaan lapsen hoitoonsa; ja

(2 kohta kuten StVM)

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

1 §

Päivärahaetuuksien määrä työtulojen perusteella

— — — — —
 Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) äitiysrahan määrä on 72 ensimmäisen arkipäivän ajalta 90 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 41 110 euroa. Tämän ylittävstä osasta äitiysrahan määrä on 32,5 prosenttia vuosityötulon kolmasosasta; *sekä*

2) *äidille* maksettavan vanhempainrahan ja *isälle* maksettavan vanhempain- ja isyysrahan määrä *molempien vanhempien osalta on enintään 30 ensimmäisen arkipäivän ajalta 80 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 41 110 euroa. Tämän ylittävstä osasta äidille tai isälle maksettavan vanhempainrahan määrä on 32,5 prosenttia vuosityötulon kolmasosasta.*

(3 kohta *poist.*)

(3 ja 4 mom. kuten StVM)

9 §

Isän ja äidin vanhempainpäivärahan määrä

Isän tai äidin vanhempainpäiväraha alkaa sinä päivänä, jolta hänelle maksetaan ensimmäisen kerran vanhempainpäivärahaa saman lapsen perusteella. Isyys- ja vanhempainrahan määrä on samasta lapsesta koko vanhempainpäivärahauden ajan samansuuruinen jollei 1 §:n 2 momentin 2 kohdasta muuta johdu.

14 luku

Vuosilomakustannuskorvaus

3 §

(Kuten StVM)

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Päivärahaetuuksien hakemista koskevat määräajat

Päivärahaetuuksia on haettava seuraavasti:

(1 ja 2 kohta kuten STVM)

3) vanhempainrahaa sekä osittaista vanhempainrahaa kuukautta ennen sitä päivää, josta alkaen etuutta halutaan saada, jollei 4 kohdasta muuta johdu;

4) isyysrahaa viimeistään kahden kuukauden kuluessa vanhempainpäiväraha-kauden päättymisestä, jollei 5 kohdasta muuta johdu;

(5 kohta poist.)

(5 kohta kuten StVM:n 6 kohta)

(2 mom. kuten StVM)

4 a §

Velvollisuus ilmoittaa vanhempainrahan siirtämisestä

Jos äiti ja isä ovat sopineet *isä- tai äitikuukauden* siirtämisestä 9 luvun 10 a §:n mukaisesti,

asiasta tulee ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle kahta kuukautta ennen kuin 9 luvun 10 §:ssä tarkoitettu vanhempainraha-kausi päättyy.

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

13 §

(Kuten StVM)

Voimaantulosäännös

(Kuten StVM)

2.

Laki

lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1128/1996) 4 §:n 5 ja 6 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 §:n 5 momentti ja 6 §:n 2 momentti laissa 1078/2002, seuraavasti:

4 §

Hoitoraha

Kotihoidon tuen hoitorahana maksetaan ajalta, jolta perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa (*poist.*), kuitenkin vain perheen hoitorahaan oikeuttavista lapsista kulloinkin maksettavien kotihoidon tuen hoitorahojen yhteismäärän ja sairausvakuutuslain 11 luvun mukaisen edellä mainitun etuuden erotus. Jos perheellä ei ole oikeutta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainrahaan tai osittaiseen vanhempainrahaan, maksetaan kotihoidon tuen hoitorahana sairausvakuutuslain mukaisen edellä tarkoitetun ajan päättymiseen saakka perheen hoitorahaan oikeuttavista lapsista maksettavien kotihoi-

don tuen hoitorahojen ja sairausvakuutuslain 11 luvun 7 tai 11 §:ssä tarkoitetun vähimmäismäärän erotus.

(6 mom. kuten StVM)

6 §

Hoitolisän määräytyminen

Jos kotihoidon tuen hoitolisää maksetaan sairausvakuutuslain mukaisen erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainraha-kauden *taikka* osittaisen vanhempainraha-kauden (*poist.*) aikana, otetaan edellä mainitusta osuudesta tulona huomioon vain se osa, joka ylittää niiden kotihoidon tuen hoitorahojen yhteismäärän, joihin perhe kunkin aikana on oikeutettu.

Voimaantulosäännös
(Kuten StVM)

3.

Laki

lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä tammikuuta 1973 lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) 11 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1077/2002, seuraavasti:

11 a §

Sen lisäksi, mitä 11 §:ssä säädetään, kunnan on huolehdittava siitä, että lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat saada lapselle kunnan järjestämän 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua päivähoitopaikan sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, taikka (*poist.*) sairausvakuutuslain 9 luvun 10 a §:n perusteella siirretyn *äiti- tai* isäkuukauden päättymisen jälkeen, ja että lapsi voi olla päivähoidossa siihen saakka, kunnes hän siirtyy perusopetuslaissa tarkoitettuna oppivelvollise-

na perusopetukseen. Päivähoitoa on kuitenkin järjestettävä osa-aikaisesti, kun lapsi ennen perusopetuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuusiäkkä osallistuu perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai kun lapsi perusopetuslain 25 §:n 2 momentin mukaisesti aloittaa perusopetuksen vuotta saman pykälän 1 momentissa säädettyä aikaisemmin. Päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

Voimaantulosäännös
(Kuten StVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sairausvakuutuslain muutokset, joilla minimiäitiys-, isyys- ja van-

hempainraha nostetaan 22,31 euroon päivältä, ja muutoksen, jolla ottovanhempien vanhempainrahakausi ulotetaan koskemaan 10 vuotta nuorempia lapsia.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2006

Erkki Virtanen /vas

VASTALAUSE 3

Perustelut

On hyvä, että käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä ollaan poistamassa ns. isäkuukauden käyttöä rajoittanut tiukka aikaehto. Harmillista on, että kristillisdemokraattien ja joidenkin lasten etujärjestöjen kritiikkiä uudistuksen joustamattomuudesta ei kuunneltu vuonna 2002 ja työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen kannalta lähes hyödyttömään kokeiluun on kulunut viisi vuotta.

Minimivanhempainraha

Hallitus toteaa, että pohjimmiltaan voimassa olevan sairausvakuutuslain kaikki vanhempainpäivärahaetuudet perustuvat samaan tarpeeseen. Tavoitteena on syntyvän taikka jo syntyneen lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ja perheen toimeentulon turvaaminen tänä aikana. Tasa-arvoisen oikeus osallistua lapsen hoitoon vakuutettujen perhetyyppistä riippumatta ei edelleenkään toteudu ottolapsiperheissä, monikkoperheissä ja perhehoitoa antavissa perheissä. Kun esityksellä pyritään vaikuttamaan vanhempainetuuksien nykyistä tasa-arvoisempaan jakautumiseen, ensimmäisenä olisi tullut poistaa vanhempainrahasta se ilmeinen kohtuuttomuus, että minimimäärä on edelleen pienempi kuin matalin työttömyyskorvaus. Äideistä noin neljäsosalla on alle työttömän peruspäivärahan suuruinen vanhempainraha, viidesosalla minimimäärä 15,20 euroa. Esitetyt muutokset vaikuttavat entistä selvemmin vanhemmuuden arvottamiseen sen perusteella, mikä on vanhemman tulotaso. Esitys ei kannusta millään tavoin esimerkiksi vähätuloista opiskelijaisää pitämään taukoa opinnoistaan ja hoitamaan lastaan.

Ottovanhempien asema

Adoptiovanhemmat eivät ole esitetyn muutoksen jälkeenkään tasavertaisessa asemassa biologisten vanhempien kanssa. Ottovanhempi ei voi käytännössä hyödyntää lain antamaa maksimiai-

kaa, 234 arkipäivää lapsen syntymää seuraavasta arkipäivästä, koska Suomessa syntynyt lapsi muuttaa perheeseen yleensä vasta biologisen äidin kahdeksan viikon harkinta-ajan jälkeen. Kansainvälisessä adoptiossa nuorimmat lapset ovat jo muutaman kuukauden ikäisiä perheeseen tullessaan. Lapsen kehityksen kannalta on tärkeää saada kiinnittyä uuteen perheeseen adoptiosuhteen tärkeinä ensimmäisinä kuukausina, ennen kuin lapsen elämään tulee jälleen uusia hoitajia. Ottovanhempien vanhempainrahakauden vähimmäiskesto tulisi nykyisestä 180 päivästä pidentää biologisten vanhempien etuutta vastaavaan 263 päivään. Vanhempainvapaan ulottaminen 0—9-vuotiaina adoptoituihin lapsiin toisi käytännössä lähes kaikki ottolapsiperheet etuuden piiriin.

Monikkoperheet

Suomen Monikkoperheet ry:n esittämä ehdotus, että kustakin monikkolapsesta syntyisi oikeus isyysvapaaseen samoin edellytyksin kuin yksittäin syntyneestä, on perusteltu. Isyysrahaan oikeuttavan ajan pituudeksi tulisi muuttaa isyysrahaan oikeuttavan ajan määrä kerrottuna kerralla syntyneiden lasten lukumäärällä. Hallituksen esitystä tulisi muuttaa myös siten, että monikkoperheille tarkoitettujen vanhempainrahakauden pidennys olisi vapaavalintainen. Nykyinen eivapaavalintainen monikkopidennys estää siirtymisen esim. kotihoidontuen piiriin ja on näin epäedullinen vanhemmalle, joka saa vanhempainrahan vähimmäismääräisenä ja jonka puolison tulot ovat matalat.

Perhehoitajat

Sairausvakuutuslain muutoksessa olisi tullut ottaa erityisesti huomioon niiden vastasyntyneiden asema, joita hoidetaan perhehoitolain (312/1992) mukaisen toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajan kodissa. Perhehoitoa antavalla henkilöllä ei ole oikeutta vanhempain-

päivärahaan, vaikka hoidettava olisi vastasyntynyt. Erityisesti vauvaikäisen sijoitetun kannalta olisi olennaisen tärkeää, että turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiselle on taloudellinen mahdollisuus kotihoidossa. Alle 3-vuotiasta sijoitettua lasta hoitavalle perhehoitajalle tulisi antaa oikeus myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaiseen kotihoidon tukeen. Esitämme lausumaa perhehoitoon sijoitettavien lasten ja perhehoitajien aseman parantamiseksi.

Lasten keskinäisen tasa-arvoisuuden kannalta edellä mainituilla uudistuksilla olisi selvästi suurempi merkitys kuin rekisteröidyssä parisuhteessa olevan kumppanin vanhempainrahalla. Rekisteröidystä parisuhteesta ei seuraa vanhemmuuteen liittyviä oikeuksia tai velvollisuuksia. Tämä todetaan myös hallituksen esityksen ensimmäisellä sivulla. "Lisäksi ehdotetaan, että rekisteröidyssä parisuhteessa vakuutetulla, joka ei ole lapsen vanhempi, voisi olla oikeus vanhempainrahaan." Naisparien tai miesparien vanhemmuudelle ei ole juridista tai biologista perustaa, joten vanhempainvapaasäädöksiäkään ei tule ulottaa koskemaan lapsen vanhemman samaa sukupuolta olevaa kumppania.

Perheillä tulisi olla nykyistä suurempi valinnanvapaus perhevapaiden käytössä. Äitiyisyys- ja vanhempainetuus tulisi yksinkertaistaa ja yhtenäistää. Mielestämme vanhempainrahakauden tulisi olla vuoden mittainen ja siitä kuukauden ajan äiti ja isä voisivat käyttää yhtä aikaa. Sukupuolisidonnaiset korvamerkinnot perhevapaista tulee poistaa kokonaan, lukuun ottamatta kuukauden mittaista synnytyksestä toipumislomaa. Tällöin sekä äidin että isän mahdollisuus hoitaa lastaan paranisi nykyisestä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja 1. lakiehdotus hyväksytään 9 luvun 10 a, 12 ja 16 §:n osalta muutettuna seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Vastalauseen muutosehdotukset

1. lakiehdotus

9 luku

Vanhempainpäivärahat

10 a §

Isäkuukausi

(1 mom. kuten StVM)

Jos isälle maksetaan lapsen hoitoon osallistumisen perusteella vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa yhdenjaksoisesti vähintään vanhempainrahakauden viimeisiltä 12 arkipäivältä välittömästi äitiysrahakauden jälkeen tai 12 vanhempainrahapäivältä 1 momentin perusteella siirrettynä, isällä on oikeus isyyssrahaan enintään 12 arkipäivän pituiselta yhdenjaksoiselta kaudelta välittömästi hänen pitämänsä vanhempainrahakauden päätyttyä (*isäkuukausi*). *Isällä on oikeus isyyssrahaan enintään 12 arkipäivän pituiselta yhdenjaksoiselta kaudelta kutakin yhtä useampaa lasta kohti, jos samalla kertaan syntyy useampia lapsia.*

(3 ja 4 mom. kuten StVM)

12 §

Ottovanhemman vanhempainrahakausi

Ottolapsen hoidon johdosta ottovanhemmalle tai hänen aviopuolisolleen maksetaan vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa ajalta, jonka lapsen hoito jatkuu, kunnes lapsen *saapumisesta adoptioperheeseen tai lapsen noutamisesta syntymämaastaan tarvittavan matkan alkamisesta* on kulunut 263 arkipäivää. (*Poist.*) Vanhempainrahakautta pidennetään siten kuin 10 §:n 3 momentissa säädetään, jos samalla kertaan on otettu hoidettavaksi useampia ottolapsia.

16 §
(Poist.)

Vastalauseen lausumaehdotus

1. *Eduskunta edellyttää sairausvakuutuslakia ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia muutettavaksi siten, että perhehoitolaissa tarkoitetuille perhehoitajille annetaan oikeus perhevapaisiin heidän hoitaessaan vauvaikäistä sijoitettua lasta ja*

että alle 3-vuotiasta lasta hoitavalle perhehoitajalle annetaan oikeus kotihoidon tukeen.

2. *Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin, että oikeus ottovanhemman vanhempainrahaan ja osittaiseen vanhempainrahaan laajennetaan koskemaan vakuutettua, joka on ottanut hoitoonsa yhdeksää vuotta nuoremman lapsen.*

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2006

Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /kok

Yhdyn vastalauseeseen 2. lausumaehdotuksen osalta

Sirpa Asko-Seljavaara /kok

VASTALAUSE 4

Perustelut

Nuorten naisten asema työmarkkinoilla on heikko. Heidän on vaikea saada vakituista työtä, koska suurin osa vanhemmuuden kustannuksista on tullut työnantajan maksettaviksi. Pätkätyöt taas vaikuttavat perheiden talouteen. Lapsiperheiden köyhyys on lisääntynyt, ja tämä koskee yhden vanhemman perheiden lisäksi erityisesti pienten lasten perheitä ja perheitä, joissa on monta lasta.

Valiokunnan mietinnössä ehdotetaan, että työnantaja saa täyden korvauksen vuosilomista ja nykyistä suuremman korvauksen äitiysvapaaajalta maksetusta palkasta, joka kuuluu monilla aloilla työehtosopimukseen. Tämä sinänsä oikeasuuntainen ehdotus ei ole riittävä, vaan vanhemmuuden kustannukset tulisi tasata kokonaan kaikkien työnantajien kesken. Työntekijän raskaudesta aiheutuu nykyisin työnantajalle 7 000—10 000 euron kustannukset, eikä näistä kustannuksista tasata kuin osa. Korvaamatta jäävät esimerkiksi sijaisen perehdyttämiseen kuluvat kustannukset, töihin palaavan työntekijän koulutuskustannukset sekä sairaan lapsen hoitamista tai hoidon järjestämistä varten annettujen lomapäivien kustannukset. Näiden kustannusten tarkka laskeminen on hankalaa, ja siksi olisi perusteltua maksaa ne ilman suoraa aiheuttamisperiaatetta kiinteänä euromääräisenä rahasummana silloin, kun toistuvassa työsuhteessa oleva työntekijä jää äitiyslomalle.

Vanhemmuuden kustannusten tasaamisen lisäksi on välttämätöntä kannustaa isiä käyttämään nykyistä enemmän vanhempainvapaita. Isälle osoitetun vanhempainrahakauden rakentaminen on ohjausväline, jolla olisi mietinnönkin mukaan merkittävä vaikutus isien vanhempainvapaan käyttöön. Nykyinen isäkuukausi on jo ollut askel tähän suuntaan, sillä 12 lisäpäivää on tarkoitettu vain isän käyttöön. Isäkuukauden pidentäminen olisi tehokas ja tasapuolinen tapa kannustaa isiä käyttämään vanhempainvapaata. Esitän, että isälle tarkoitettua päivärahakautta

pidennetään 36 päivällä. Näin isä, joka käyttää 12 päivää vanhempien yhteisestä vanhempainrahakaudesta, voisi käyttää nykyisen 12 lisäpäivän sijaan 48 lisäpäivää. Näin isällä olisi ansiosidonnainen kolmen kuukauden jakso, jonka käyttäminen olisi perheelle edullista. Tämä yhdistettynä mietinnön ehdotukseen, jolla isäkuukauden käyttöajankohtaa joustavoitetaan, tarkoittaisi isien vanhempainvapaiden merkittävää lisääntymistä.

Nykyään ottovanhemman vanhempainvapaan pituus on sidottu lapsen syntymän ajankohtaan. Vanhempainvapaan pituus on 234 arkipäivää lapsen syntymästä. Jos lapsen syntymästä on kulunut yli 54 arkipäivää, oikeutta vanhempainvapaaseen on nyt ehdotettu pidennettäväksi 180 arkipäivästä 200 arkipäivään. Vanhemman ja lapsen välisen suhteen muodostuminen vaatii kuitenkin aikaa riippumatta siitä, kuinka vanha lapsi on. Adoptiovanhemmilla tulisi olla jatkossa mahdollisuus pitää vanhempainvapaata 263 päivää lapseksi ottamisesta riippumatta siitä, kuinka pian syntymän jälkeen adoptio tapahtuu.

Vihreän eduskuntaryhmän rinnakkaislakialoitteessa (LA 133/2006 vp) ehdotetaan vanhemmuuden kustannusten kokonaan tasaamisen, isälle korvamerkityn vanhempainvapaan pidentämisen ja adoptiovanhempien vanhempainvapaan pidentämisen lisäksi vähimmäismääräisen äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan korottamista työmarkkinatuen tasolle. Tämä pykälä ei sisällynyt hallituksen esitykseen, joten sitä ei voi pykälänä liittää myöskään vastalauseeseen. Vanhemmuuden kustannusten tasaamisen yhteydessä ei ole kohtuullista jättää vähimmäismääräisellä vanhempainpäivärahalla olevia korotusten ulkopuolelle, sillä he ovat kaikkein heikoimmassa asemassa. Vihreä eduskuntaryhmä on jättänyt myös talousarvioaloitteen, jossa ehdotetaan rahoitus nykyistä pidemmän isälle korvamerkityn vanhempainvapaan kustannusten kattamiseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina, paitsi 1. lakiehdotuksen 9 luvun 10 a ja 12 § sekä 11 luvun 1 § muutettuina seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset

1. lakiehdotus

9 luku

Vanhempainpäivärahat

10 a §

Isäkuukausi

(1 mom. kuten StVM)

Jos isälle maksetaan lapsen hoitoon osallistumisen perusteella vanhempainrahaa tai osittais-
ta vanhempainrahaa yhdenjaksoisesti vähintään
vanhempainrahakauden viimeisiltä 12 arkipäi-
vältä välittömästi äitiysrahakauden jälkeen tai
12 vanhempainrahapäivältä 1 momentin perus-
teella siirrettynä, isällä on oikeus isyysrahaan
enintään 48 arkipäivän pituiselta yhdenjaksoi-
selta kaudelta välittömästi hänen pitämänsä van-
hempainrahakauden päätyttyä (*isäkuukausi*).

(3 ja 4 mom. kuten StVM)

12 §

Ottovanhemman vanhempainrahakausi

Ottolapsen hoidon johdosta ottovanhemmalle
tai hänen aviopuolisolleen maksetaan vanhem-
painrahaa tai osittais- vanhempainrahaa 263
arkipäivää siitä, kun perhe on ottanut lapsen
hoitoonsa tai kun lasta on lähdetty hakemaan
syntymämaastaan. Vanhempainrahakautta pi-
dennetään siten kuin 10 §:n 3 momentissa sääde-
tään, jos samalla kertaa on otettu hoidettavaksi
useampia ottolapsia.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

1 §

*Päivärahaetuuksien määrä työtulojen perusteel-
la*

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) äitiysrahan määrä on 72 ensimmäisen arki-
päivän ajalta 100 prosenttia vakuutetun verotuk-
sessa todettujen vuosityötulojen kolmassadas-
osasta (*poist.*);

(2 ja 3 kohta kuten StVM)

(3 ja 4 mom. kuten StVM)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2006

Osmo Soininvaara /vihr